

QUADERN Dijous, 10 de gener del 2013

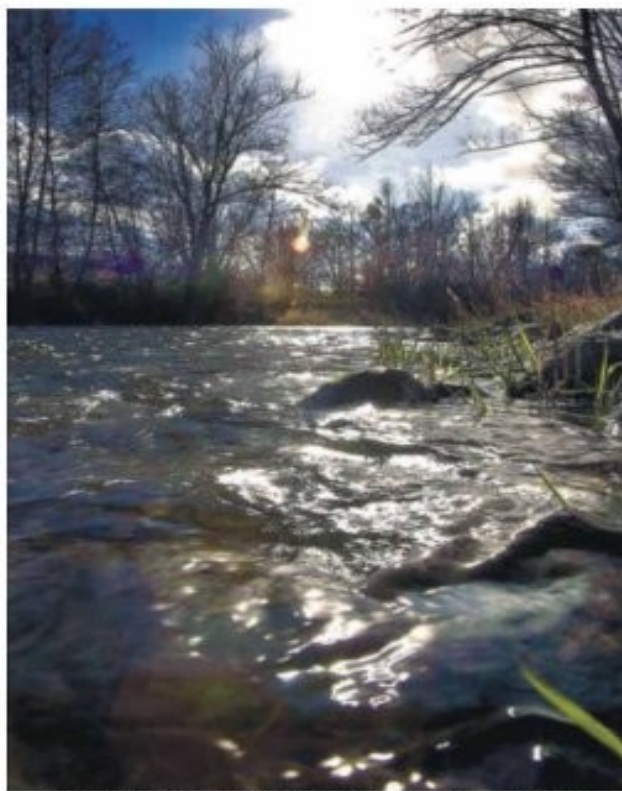
LLIBRES

El corrent i la fondària

Ricard Ruiz Garzón

Una es titula *Cada color d'un riu*, és l'òpera prima de Manel de la Rosa (Barcelona, 1961), l'ha publicat Periscopi i és Nou Talent FNAC. L'altra, *No et miris el Riu*, és la segona novel·la de Mònica Batet (El Pont d'Armentera, 1976), després de la guardonada amb el Just Casero 2005, i l'ha posat al carrer Meteora. Ajustar-les sota el pretext de la coincidència fluvial podria semblar una ocurrència, però no ho és: primer, perquè provenen de dos autors en creixement, però ja amb prou llera per augurar-ne un llarg recorregut; segon, perquè tots dos han començat a brollar sota l'empenta d'editorials petites, al marge per tant del corrent dominant; i tercer, perquè és cert que De la Rosa i Batet tenen pocs lligams estilístics, però també que tots dos s'han esforçat a oferir relats que flueixin, que transcendixin la tragèdia en què heuen i, sobretot, que construeixin ponts entre el dolor i la redempció, entre la llavor destructiva i l'esperança creadora. En termes d'anècdota, es tracta d'autors amb personatges anomenats Sigurd, Zeb, János i Kónrad, d'autors influenciats per Paul Theroux i Claudio Magris, d'escriptors per aquí la llengua és un viatge. Potser, i no és per provocar, són autors massa universals per als nostres estàndards. Només per això valdria la pena llegir-los.

Però n'hi ha més. Hi ha, per exemple, el vell Heràclit, "ningú no es banya dos cops al mateix riu", i hi ha l'espanyol Manrique, amb versos com "nuestras vidas son los ríos / que van a dar en la mar / que es el morir". Són referents importants, tot i que implícits, a l'hora d'apropar-se a l'estrena de De la Rosa, perquè *Cada color d'un riu* explica dues vides encadenades, les de l'Àlex i la Minkara, que tornen un cop i un altre a l'afluent traumàtic que els va marcar. Narrada des del record de l'Àlex, amb passatges íntims i durs que evocuen el Paolo Giordano de *La solitud dels nombres primers*, la història furga en la seva inquietant relació, però també en les següents oportunitats, en el paper de l'art —i la música— i en el perill de l'obsessió. Tot i que sobre i es tanca amb assassinats, l'obra defuig el misteri, o més aviat el vincula als sentiments del protagonista. En aquest sentit, l'encert de l'autor ha estat treballar tres secundaris que sacsegen l'Àlex per fer-lo emergir: la Xènia, fresca i esbojarrada com un torrent, i el Zeb i el Sigurd, dos estran-

De la Rosa i Batet: relats on els rius són metàfora formal i de fons. / CARLES RIBAS

Manel de la Rosa i Mònica Batet creen ponts entre el dolor i la redempció

Per potència i fondària emocional, són de les obres amb més cabal de la temporada

gers que fan de pont en els pitjors moments. De tant remolí emocional, però, en surt el lector sadollat, perquè la veu de De la Rosa és la d'algué que mai no es queda a la superfície.

Més literal en el paper del seu Riu —amb majúscules i inominat, tot i que s'hi entrelluca el Danubi—, Batet ha sorprès amb un dels títols de més potència simbòlica de la temporada. A *No et miris el Riu*, revisitant l'afició pels espais tancats, els comportaments obsessius i les relacions familiars anònimes que ja va tractar a *L'habitació grisa* (Empúries, 2006), l'escriptora ha barrejat tres històries unides per l'atracció de les aigües que travessen una ciutat centreeuropea: la de la Martina Tarr, amb un germà amb qui s'escriu notes perquè no es parlen, quan de sobte es veu atacada per un mal familiar que la mena pont avall; la del Weszler,

un professor que perd la filla al Riu i malda amb l'ajut de l'indexador per estudiar les estadístiques d'un indret on periòdicament apareixen cadàvers en grup, si no embellits; i la de la Vera, una nedadora que jugava a aguantar sota l'aigua amb el germà i ara es dedica a imitar el seu ídol mentre assisteix a reunions de supervivents.

Totes tres històries, unides per un informe i una llegenda, però també per una recollida intenció poètica i la força d'un paisatge determinant, conformen un univers propi amb el qual Batet ha demostrat que es pot escriure sobre la mort i el suïcidi amb estil, sensibilitat i ganes de fer participar el lector. Com Manel de la Rosa, Mònica Batet té encara alguna baixada de ritme i deixa endevinar més possibilitats de contundència formal; fins i tot es pot dir que amb més precisió i coratge totes dues obres haurien volat més alt. Però, per la seva potència i fluïdesa, per la seva fondària emocional, són dues de les novetats amb més cabal de la temporada. Periscopi i Meteora han fet bé d'editar-les amb cura, cobertes incloses. Paga la pena submergir-s'hi.

CADA COLOR D'UN RIU / NO ET MIRIS EL RIU

Manel de la Rosa / Mònica Batet
Periscopi / Meteora
248 / 176 pàgines. 18 euros.